

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jiří ŠABEK: Československý okultismus a jeho přední reprezentanti v období první republiky, FFUK 2013, 167 stran (včetně příloh)

Oceňuji, že autor přistoupil ke zpracování tématu vsutku od základu – zaměřil se „na veškeré elementární aspekty této problematiky“, jak uvádí na s. 9. To znamená především velmi citlivé rozpracování základní terminologie. Taková důslednost ve vztahu k vysvětlování analytických kategorií, jež jsou využity při vytváření historického textu, nebývá u bakalářských prací příliš obvyklá. Za to autor určitě zasluhuje ocenění.

Dále považuji za jednoznačný klad, že se autor neomezil jen na prosté opsání dokumentů ve smyslu, kdy, kde a kdo se s kým sešel, co udělali a jaký to mělo výsledek – jakkoli by i toto jistě stačilo pro zdárnou bakalářskou práci. Jiří Šabek se však naopak pokusil zformulovat ambiciózní konceptuální rámec, v nemalé míře opřený o literaturu z jiných oborů, než je historie (zvláště sociologie a kulturní antropologie). V tomto smyslu lze konstatovat, že vytvořil vsutku originální „sociální dějiny okultismu“. Nejzajímavější je v tomto směru třetí kapitola, kde se autor vypořádává s modernizačním paradigmatem a rozmach okultismu interpretuje jako jednu z konsekvntních reakcí části populace v konfrontaci s modernizací ekonomického, sociálního i kulturního systému v 19. století. Jistě originální je také autorovo využívání hegelíánsko-marxistického konceptu odcizení pro vysvětlování okultismu jako jednoho z druhů kompenzačních strategií. Ostatně o silné inspiraci v marxismem ovlivněné psychoanalýze Jiří Šabek nenechává nikoho na pochybách, když na s. 28 píše: „Explicitním paradigmatem centrálního chápání klíčových společenských vlivů na formování moderního okultismu, je pro mě kruciální implementace charakteristiky Ericha Fromma, tj. únik z neprožívaného života.“ Tuto větu zde mimo jiné uvádím také proto, že by si pro příště měl autor dávat pozor na přemíru cizokrajných výrazů, která text rozhodně nezdobí. Za problém považuji, když autor pojednává o sociální stratifikaci české společnosti, tak se opírá o Ottu Urbana a nikoli o novější literaturu. Nevytýkám mu využívání marxistických kategorií ve výzkumu, ale zrovna v sociální stratifikaci je dnes stěží akceptovatelná. Stěží lze např. psát o koherentní kategorii dělnické třídy, aniž by se vzala v úvahu konstruktivistická povaha této kategorie apod. Autor již bohužel neměl dost času, aby tuto mou námitku stihl zpracovat. Práce je přehledně členěna do devíti kapitol a závěru. Na jedné straně kvituji s povděkem, že si předsevzal zpracovat rovněž historické kořeny, na něž v řadě ohledů české hnutí přímo

navazovalo a nebo se jimi částečně inspirovalo. Na druhé straně je právě tento v případě bakalářské práce vskutku ohromující tematický záběr rovněž jedním z hlavních kamenů úrazů. Autorovi se nedaří vždy uspokojivě dodržovat logickou provázanost textu a je tam až příliš mnoho informací, které se vlastního tématu týkají jen vzdáleně.

V závěrečném hodnocení si nemohu nevypomoci starým pořekadlem, že „méně někdy znamená více“. Autor rozhodně prostudoval obdivuhodné množství literatury i primárních zdrojů a celkem zdárně se s touto záplavou informací vyrovnal. Negativně se na práci odráží skutečnost, že finální redakci dělal v relativním spěchu. Proto také argumentace není vždy zcela vyprecizována. S ohledem na fakt, že se jedná pouze o bakalářskou práci, je text zbytečně široce koncipován. To však přičítám částečně za vinu i sobě, že jsem jako vedoucí semináře nedokázal autorovy tvůrčí ambice dostatečně udržet na uzdě. Navzdory dílčím výtkám, které jsem uváděl výše, považuji Jiřího Šabka za velmi nadaného mladého historika a rozhodně oceňuji, s jakou odvahou a pílí se pustil do takto nejednoduchého tématu. Proto navrhuji komisi k obhajobě z pozice vedoucího známku „velmi dobře“.

V Praze, dne 2. září 2013

.....
Doc.PhDr.JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.